

LOTYNŲ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS BENDROJI PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros bendroji programa (toliau – Programa) apibrėžia lotynų kalbos ir Antikos kultūros dalyko paskirtį, ugdymo tikslą ir uždavinius, dalyko ugdomas kompetencijas, pasiekimų sritis, dalyko mokymo(si) turinį, mokinių pasiekimų vertinimą ir pasiekimų lygių požymius.

2. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros dalyko paskirtis – suteikti mokiniams platesnį humanitarinį išsilavinimą, t. y. lotynų kalbos pagrindus bei leksikos minimumą, kalbos kaip sistemos supratimą, pagilinti Antikos kultūros ir jos recepcijos Europoje ir Lietuvoje suvokimą, mokyti atpažinti Antikos kultūros apraiškas dabartyje, tos kultūros elementus pateikiant iš pirminio šaltinio – lotynų kalbos.

3. Kalbinis ugdymas padeda mokiniams suvokti lotynų kalbos sistemą ir tos sistemos savitumą, lotynų kalbos santykį su gimtąja kalba ir kitomis Europos kalbomis, funkcionavimą praeityje ir tarpkultūrinę funkciją bei svarbą dabarčiai. Kartu su Antikos kultūros bei istorijos faktais ir reiškinais lotynų kalba formuoja bendrą Europos kultūrinių pagrindų pasaulėvaizdį ir perteikia Vakarų civilizacijos vertybes ir tradicijas. Lotynų kalbos mokymasis ugdo gebėjimą sistemiškai mokytis ir gimtosios, ir užsienio kalbų.

4. Kultūrinis ugdymas suteikia mokiniams galimybę nuosekliau pažinti Antikos kultūros paveldą (mitus, senovės Graikijos ir Romos istoriją, politinę mintį ir vertybių sistemą, literatūrą, filosofiją, meną, iškilias asmenybes) ir jo įtaką Vakarų civilizacijai. Per Antikos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (toliau – LDK) kultūros pažinimą formuojasi mokinių tautinės tapatybės pagrindai: mokiniai suvokia save kaip Lietuvos kultūros proceso dalyvius, lotyniškosios Europos tradicijos tęsėjus, prasmų ir vertybių kūrėjus, įsisąmonina LDK kultūros paveldą kaip Europos kultūros dalį; pažindami Antikos kultūrą, mokosi vertinti praeities ir dabarties dvasinio ir visuomeninio gyvenimo dėsningumus. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros pamokose mokiniai ugdo gebėjimus tinkamai dalyvauti diskusijoje, argumentuotai išsakyti savo nuomonę. Analizuodami Antikos kultūros lotyniškus tekstus mokiniai ugdo analitinius įgūdžius, kritinį mąstymą, gebėjimą interpretuoti ir sintetiškai apibendrinti atsinaujinančią informaciją, mokosi vertinti nuolatinio mokymosi ir etinių nuostatų svarbą.

5. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros dalykas atveria papildomų integracijos su kitais dalykais – lietuvių kalba, užsienio kalbomis, istorija, pilietiškumo pagrindais, muzika, tikyba, etika, biologija, chemija, fizika ir kt. – galimybių. Kalbinio ir kultūrinio ugdymo veiklos vykdomos atsižvelgiant į kitų dalykų temas, atskleidžiant sąsajas su jomis.

6. Programoje pateiktos pasiekimų sritys yra bendros III–IV gimnazijos klasėms, numatyti konkretūs kiekvienos srities pasiekimai. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir vertybinių nuostatų visuma. Mokymo(si) turinys apibrėžia tematiką, tekstus ir kontekstus, kuriais ugdomi mokinių pasiekimai. Aprašomi keturių mokinių pasiekimų lygių: slenkstinio (1), patenkinamo (2), pagrindinio (3) ir aukštesniojo (4) – požymiai.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

7. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros dalyko tikslas – suteikti mokiniams lotynų kalbos ir Antikos kultūros žinių pagrindus, klasikine paradigma papildančius humanitarinio ugdymo visumą, įgalinti mokinius integruotis į Vakarų civilizacijos kultūrą, išlaikant kalbinę, kultūrinę, tautinę ir pilietinę savimone.

8. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros dalyko uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

8.1. įgyja lotynų kalbos gramatinės sistemos žinių, geba lyginti lotynų kalbos morfologinius ir sintaksinius reiškinius su gimtosios bei užsienio kalbų gramatine sistema;

8.2. ugdosi gebėjimą suprasti, versti ir interpretuoti nesudėtingus lotyniškus Antikos ir LDK tekstus;

8.3. susipažįsta su svarbiausiais Antikos kultūros bei istorijos faktais ir reiškiniais, geba juos tinkamai suvokti, interpretuoti ir vertinti, atsižvelgdami į jų recepciją dabartyje;

8.4. ugdosi gebėjimą atpažinti lotyniškus leksinius dėmenis tarptautinių žodžių daryboje, tinkamai vartoti iš lotynų kalbos kilusius tarptautinius įvairių sričių terminus;

8.5. suvokia sąsajas tarp kalbos ir kultūros, plėtoja tarpkultūrinį sąmoningumą, analizuodami ir lygindami įvairius kultūros reiškinius ir suvokdami jų svarbą;

8.6. ugdosi gebėjimą tinkamai pritaikyti lotynų kalbos žinias šiuolaikiniame kontekste, suvokia įvairiuose kontekstuose vartojamų lotyniškų frazių (sentencijų) reikšmę;

8.7. susipažįsta su europine (lotyniškąja) LDK kultūros tradicija;

8.8. susipažįsta su embleminiais Antikos istorijos įvykiais ir reiškiniais, geba juos interpretuoti ir vertinti;

8.9. įgyja žinių iš įvairių Antikos (senovės Graikijos ir Romos) kultūros ir idėjų istorijos sričių.

III SKYRIUS KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

9. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: pažinimo, kultūrinė, komunikavimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą.

10. Pažinimo kompetencija. Pažinimo kompetenciją mokiniai ugdosi, analizuodami lotynų kalbos vienetų ir mokymamiesi lotynų kalbos fonetikos, kirčiavimo, gramatinės sandaros ir leksikos, į tarptautinę vartoseną įėjusių lotynų kalbos frazeologizmų. Nagrinėdami svarbiausius senovės Graikijos ir Romos istorijos įvykius, kultūros reiškinius ir jų reikšmę Europos ir Lietuvos kultūrai, susipažindami su Antikos kultūros (plačiaja prasme) recepcija, mokiniai ugdosi gebėjimus pažinti save ir pasaulį. Mokiniai ugdosi kritinį mąstymą, kai analizuoja teksto kalbą ir turinį, suvokia sakinio sintaksinius loginius ryšius, lygina lotynų kalbos ir lietuvių kalbos, gimtosios kalbos bei užsienio kalbų gramatiką, vertina skirtingų epochų kultūrinius reiškinius, juos lygina ir daro išvadas, formuluoja savo idėjas apie etines ir pilietines vertybes. Siedami įvairių kultūros sričių žinias, patirtį ir įgūdžius, formuojasi kultūros visumos suvokimą.

11. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinę kompetenciją mokiniai ugdosi formuodamiesi žiniomis grįstą Vakarų tradicijos kultūrinę savimone. Kalba, atlikdama gnoseologinę (pažintinę) – reikšmių perdavimo funkciją, įjungia mokinius ne tik į savo tautos, bet ir į Vakarų tradicijos pasaulio kultūrinį lauką. Skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami Antikos ir LDK lotyniškus tekstus bei lotynų kalbos frazeologizmus, mokiniai atpažįsta kultūrinius simbolius ir stereotipus, deklaruojamas vertybes ir jų įtaką LDK kultūrai, lygina Antikos, LDK ir dabarties kultūros reiškinius, įžvelgdami jų tarpusavio sąsajas ar skirtumus. Kultūrinę raišką mokiniai ugdosi pažindami lotynų kalbos įtaką tarptautinių žodžių ir terminų darybai, vartodami tarptautiniais tapusius lotynų kalbos frazeologizmus, pasirinkdami tinkamą kalbinę raišką; praktiškai pritaikydami kultūros kūrėjo, atlikėjo, aktyvaus stebėtojo, vartotojo, kritiko gebėjimus. Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdosi

mokymdamiesi suprasti, kaip kalba atspindi antikinį pasaulėvaizdį, ir etiškai interpretuoti ir vertinti įvairių istorinių periodų kultūrinius ir kalbinius reiškinius. Kultūrinę kompetenciją įgijęs mokinys tampa sąmoningu Lietuvos kultūros lauko dalyviu, atviru Europos kultūrinei tradicijai.

12. Komunikavimo kompetencija. Lotynų kalbos pagrindai padeda vykti komunikacijai horizontaliai – savajame laikmetyje ir vertikalčiai – istorijos procese. Didžioji lietuvių kalboje vartojamų tarptautinių žodžių dalis yra kilusi iš lotynų kalbos, o daugumos pasaulyje plačiai vartojamų šiuolaikinių kalbų pagrindas yra lotynų kalba, todėl mokiniai formuojasi gebėjimą atpažinti, suprasti ir teisingai interpretuoti įvairiakalbėje aplinkoje vartojamus žodžius ar posakius, versti iš lotynų kalbos ir į lotynų kalbą nesudėtingas frazes, paaiškinti iš lotynų kalbos kilusius tarptautinius žodžius ir terminus. Antikos kultūros reiškinių supratimas padeda mokiniams atpažinti jų raišką įvairiose šiuolaikinio gyvenimo situacijose, suprasti ir paaiškinti antikinės kultūros savitumą; tokiu būdu mokiniai geriau supranta kitas kultūras, ugdomi toleranciją ir nepakantumą neapykantai.

13. Pilietiškumo kompetencija. Mokiniai ugdomi pilietinę savimonę ir pilietiškumo galią analizuodami senovės Graikijos ir Romos politinę mintį, interpretuodami ir kritiškai vertindami Antikos filosofų išvalgas apie valstybės prigimtį, funkcijas ir politinius valstybingumo modelius. Susipažindami su senovės Atėnų istorija – demokratinės visuomenės ištakomis ir kova už demokratinę valstybės modelį – mokiniai ugdomi gebėjimą sugyventi bendruomenėje, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms. Pilietines nuostatas mokiniai ugdomi nagrinėdami Lietuvos valstybingumo idėjų ištakas – LDK lotyniškus tekstus ir juose iškeliamas pilietines vertybes, aktyviai dalyvaudami bendruomeniniame ir visuomeniniame gyvenime, prisidedami prie darnios socialinės ir kultūrinės aplinkos kūrimo.

14. Kūrybiškumo kompetencija. Kūrybiškumo kompetenciją mokiniai ugdomi pasirinkdami interpretacijoms ir užduotims atlikti reikalingus Antikos ir LDK šaltinius, ieškodami reikiamos informacijos apie nagrinėjamus kultūros reiškinius, kritiškai vertindami jos patikimumą ir siedami su jau turimomis žiniomis. Analizuodami, interpretuodami ir lygindami įvairių laikotarpių lotyniškus tekstus, aptardami Programoje numatytus Antikos ir LDK kultūros reiškinius ir asmenybes, mokiniai įžvelgia įvairių Antikos kultūros aspektų receptiją Lietuvoje ir pasaulyje, atranda netikėtus jų sąsajas. Jie kelia ir plėtoja antikine kultūra pagrįstas idėjas, analizuodami, lygindami ir derindami įvairias kūrybos formas. Pristato, argumentuotai vertina savo ir kitų kūrybą, atsižvelgdami į tradicijas, estetiką, reikšmingumą sau ir kitiems.

15. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninę kompetenciją mokiniai ugdomi tikslingai naudodamiesi skaitmeninėmis technologijomis informacijai surasti, apdoroti ir pateikti, pristatymams ir su lotynų kalbos ir Antikos kultūros dalyku susijusiems tarpdalykiniams projektams rengti, bendrauti ir bendradarbiauti; atsakingai, saugiai naudojasi skaitmeniniais įrankiais ir technologijomis, etiškai bendrauja skaitmeninėje erdvėje.

16. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Nagrinėdami žymių Antikos žmonių gyvenimus, siekdami pažinti ir įvertinti emocijų įtaką sprendimams ir būdus jas kontroliuoti, mokiniai ugdomi savimonės ir savitvados įgūdžius. Analizuodami nuo Antikos laikų svarbias žmogiškąsias vertybes mokiniai ugdomi gebėjimus įvertinti elgesio pasekmes, geba paaiškinti, kaip sudėtingose situacijose vertybės padeda rasti sprendimus; supranta, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos. Nagrinėdami tekstus apie žymių Antikos žmonių gyvenimą, antikinę sveiko gyvenimo būdo sampratą mokiniai ugdomi sveikos gyvensenos nuostatas.

IV SKYRIUS

PASIEKIMŲ SRITYS IR PASIEKIMAI

17. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys, bendros III–IV gimnazijos klasėms: Lotynų kalbos pažinimas, Kalbos vartojimas ir Antikos kultūros pažinimas. Pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

18. Lotynų kalbos pažinimas (A). Susipažįstama su senovės lotynų kalbos fenomenu, jos

paplitimu ir vartojimu per šimtmečius. Mokomasi lotynų kalbos gramatikos ir leksikos pagrindų, tarimo ir kirčiavimo. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

18.1. lotynų kalbos sociokultūrinės situacijos supratimas (A1);

18.2. lotynų kalbos žinių taikymas (A2).

19. Kalbos vartojimas (B). Kalbos vartojimas apima supratimą (receptiją), t. y. klausymo ir skaitymo veiklas, ir raišką (produkavimą) – kalbėjimo, rašymo ir audiovizualinio teksto kūrimo veiklas. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

19.1. sakinio ir rašytinio teksto supratimas (B1);

19.2. teksto produkavimas žodžiu ir raštu (B2).

20. Antikos kultūros pažinimas (C). Susipažįstama su antikinio pasaulio geografija ir istorijos faktais, mokomasi suvokti Antikos kultūrą, atpažinti antikinius elementus šiuolaikiniame pasaulyje. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

20.1. Antikos kultūros reiškinių supratimas;

20.2. antikinių realiųjų refleksija dabarties kontekstuose.

V SKYRIUS

MOKYMO(SI) TURINYS

21. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė.

21.1. Kalbos pažinimas.

21.1.1. Lotynų kalba – indoeuropiečių kalba. Susipažįstama su lotynų kalbos sandaros ypatybėmis, santykiu su lietuvių kalba ir kitomis indoeuropiečių kalbomis.

21.1.2. Fonetika, rašmenys ir kirčiavimas. Susipažįstama su lotynų kalbos garsais, raidėmis, tarimo, kirčiavimo taisyklėmis ir pagrindiniais tarimo variantais.

21.1.3. Kalbos pažinimo sąvokos ir terminai. Susipažįstama su lotyniškais gramatikos terminais, jų vartojimu: kalbos dalių, linksnų, giminių, laikų, nuosakų ir kt. pavadinimais bei jų atitikmenimis šiuolaikinėje Europos kalbose.

21.1.4. Žodyno apimtis. Išmokstama apie 200 žodžių. Mokomasi dažniausiai vartojamų žodžių pagal programos temas. Mokomasi atpažinti žodžio reikšmę sakinyje. Mokomasi naudotis įprastais ir elektroniniais žodynais.

21.1.5. Daiktavardis (nomen substantivum). Mokomasi daiktavardžio giminės (masculinum, femininum, neutrum), skaičiaus (singularis, pluralis), linksnio kategorijų, lotyniškų linksnų, lyginant juos su lietuviškais atitikmenimis. Pagal modelį mokomasi I–III linksnio daiktavardžių linksniavimo. Analizuojamas daiktavardžių pateikimas žodynuose. Susipažįstama su III linksnio žodžių daryba (nomina agentis, nomina actionis).

21.1.6. Būdvardis (nomen adiectivum). Pagal modelį mokomasi trijų būdvardžio giminių, būdvardžių linksniavimo, būdvardžio derinimo su daiktavardžiu. Susipažįstama su būdvardžių pateikimu žodynuose.

21.1.7. Veiksmažodis (verbum). Mokomasi veiksmažodžio sistemos pagrindų: nuosakų (modi) – tiesioginės nuosakos (indicativus), liepiamosios nuosakos (imperativus), veiksmažodžio asmenuočių, veiksmažodžio laikų: praesens indicativi activi, praesens indicativi passivi (sg. 3 ir pl. 3), imperfectum indicativi activi, futurum I, perfectum indicativi passivi, imperativus praesentis activi. Susipažįstama su infekto ir perfekto kamienais, dažniausiai vartojamų veiksmažodžių pagrindinėmis formomis. Analizuojamas veiksmažodžių pateikimas žodynuose. Mokomasi vartoti keturis veiksmažodžio sum, fui, –, esse laikus (praesens, imperfectum, futurum I, perfectum indicativi activi), liepiamąją nuosaką (imperativus praesentis activi); susipažįstama su veiksmažodžiu nolo, nolui, –, nolle. Susipažįstama su griežto draudimo konstrukcija.

21.1.8. Skaitvardis. Mokomasi kiekinį ir kelintinių skaitvardžių (1–10). Analizuojamas skaitvardžių pateikimas žodynuose. Pakartojami lotyniškų skaitvardžių rašmenys.

21.1.9. Įvardis. Mokomasi asmeninių įvardžių (ego, tu, nos, vos), savybinių įvardžių (meus, -a, -um; tuus, -a, -um; suus, -a, -um; noster, -tra, -trum; vester, -tra, -trum), jų derinimo su

daiktavardžiu, nagrinėjami atitinkamų lotyniškų ir lietuviškų skaitvardžių vartojimo skirtumai. Mokomasi klausiamųjų ir santykinių įvardžių (*quis, quid; qui, quae, quod*). Susipažįstama su įvardžių pateikimu žodynuose.

21.1.10. Prieveiksmis. Mokomasi vietos ir laiko prieveiksmių (*hic, ubi, ibi; hodie, semper, saepe* ir kt.), būdvardinių prieveiksmių (*bene, male, pulchre* ir kt.).

21.1.11. Prielinksnis. Mokomasi dažniausiai vartojamų prielinksnių (*ante, cum, de, ex, in, post, sine* ir kt.). Susipažįstama su vietos (*in* su *abl.*) ir krypties (*in* su *acc.*) reiškimo konstrukcijomis. Mokomasi vartoti prielinksnių *cum* su asmeniniais įvardžiais (*mecum, tecum, nobiscum, vobiscum*).

21.1.12. Jungtukas. Mokomasi dažniausiai vartojimų jungtukų (*et, -que, tamen, nam, sed* ir kt.).

21.1.13. Sintaksė. Mokomasi vientisinio sakinio modelio, paprasčiausių sudėtinio sakinio modelių. Susipažįstama su kai kuriomis sintaksinėmis linksnių funkcijomis (*genetivus partitivus, dativus possessivus, ablativus temporis, ablativus modi, ablativus loci*). Mokomasi vartoti neiginį lotyniškame sakinyje.

21.2. Kalbos vartojimas įvairiuose kontekstuose.

21.2.1. Skaitymas, teksto supratimas ir vertimas. Mokomasi taisyklingai skaityti (*tarti, kirčiuoti*) ir versti trumpus adaptuotus lotyniškus tekstus, aiškintis antikines realijas. Skaitomi ir aptariami adaptuoti graikų mitologijos, romėnų kasdienio gyvenimo, Graikijos ir Romos istorijos ir kiti tekstai.

21.2.2. Lotyniškų sentencijų, posakių ir trumpinių vartojimas. Mokomasi romėnų ir Naujųjų laikų autorių lotyniškų sentencijų bei posakių pagal išeitą gramatiką ir jų vartojimo įvairiuose kontekstuose. Sentencijomis įtvirtinamos gramatikos ir leksikos žinios. Per metus išmokstama apie 30–40 lotyniškų sentencijų ir posakių. Mokomasi visuotinai vartojamų lotyniškų posakių (*bis, credo, in corpore, labora, lingua Franca, persona non grata, poeta laureatus, pro patria, silentium, septem artes liberales, aurea mediocritas, communis opinio, tabula rasa, terra incognita, deus ex machina, in saecula saeculorum* ir kt.). Mokomasi suprasti ir perskaityti dažnai vartojamus trumpinius, atėjusius iš lotynų kalbos: *CV (curriculum vitae), AD (anno Domini), a. m. (ante meridiem), etc. (et cetera), e. g. (exempli gratia), op. cit. (opus citatum), NB (nota bene)* ir kt. įvairiuose tekstuose (*žinutėje, laiške, sveikinime, rašinyje, užrašuose ir pan.*).

21.2.3. Komunikavimo intencijų raiška. Mokomasi suprasti ir tinkamai vartoti žodžiu ir raštu elementarius lotyniškus sakinius pagal programos temas: *liepimą (canta, cantate, vide, videte, lege, legite, veni, venite, i, ite* ir kt.), *raginimą (vade mecum), sveikinimą(si) (salve, salvete, vale, valete* ir kt.), *linkėjimą (salutem dico, plurimos annos, valete et plaudite* ir kt.), *dėkojimą (gratias ago, gratias agimus, debeo tibi gratiam), prisistatymą (mihi nomen est X, Vilnae habito, Romae habitamus, discipulus, -a sum, Lit(h)uani sumus* ir kt.). Mokomasi formuluoti klausimus (*ubi es? quid agis? quid novi? quid boni? quod tibi nomen est? quo vadis? videsne?* ir kt.) ir pateikti glaustus atsakymus. Mokomasi kurti trumpus audiovizualinius tekstus arba nedidelės apimties pateiktis su užrašais.

21.2.4. Lotyniškos kilmės tarptautinių žodžių vartojimas. Mokomasi atpažinti lotyniškas tarptautinių žodžių šaknis, paaiškinti tų žodžių darybą ir tinkamai juos vartoti įvairiuose kontekstuose (*akvariumas, cenzūra, cirkas, disciplina, eksportuoti, ekspozicija, elementarus, fabrikas, familiarus, feminizmas, filialas, imitacija, importuoti, inicialai, iniciatyva, instrumentas, kompiuteris, kempingas, konfliktas, kvadratas, laboratorija, lekcija, lektorius, lingvistika, literatūra, magistratas, medicina, migracija, nacionalinis, numeris, odiozinis, ornamentas, patronas, persona, privatus, tekstas, terminas, tradicija, vila, vitaminai, vizitas* ir kt.). Mokomasi atpažinti su lotynų kalba susijusias dabarties realijas („Lego“, „Maxima“, „Volvo“ ir kt.).

21.3. Antikos pasaulio realijos ir jų vėlesnė refleksija.

21.3.1. Antikos pasaulio geografija. Susipažįstama su senovės Graikijos ir Italijos sritimis, Romos imperijos provincijomis, tautomis ir gentimis, svarbiausiais miestais, jų Antikos laikų ir dabartiniais pavadinimais bei lietuviškais atitikmenimis (*Europa, Asia, Africa; Italia, Etruria, Gallia, Hispania, Germania, Britannia, Graecia; Olympus; Aegyptus, Syria; Sicilia, Corsica, Melita, Creta, Euboea, Cyprus; Alba Longa, Roma, Pompeii, Syracusae, Athenae, Sparta, Delphi; Troia, Smyrna, Byzantium; Latini, Sabini, Romani, Graeci, Galli, Germani* ir kt.).

21.3.2. Romos miestas. Aptariamos senovės Romos realijos (lingua Latina, Latium, Roma antiqua, Roma aeterna, Palatium (mons Palatinus), Capitolium (mons Capitolinus), Forum Romanum, Campus Martius, templum, porta, murus, insula (daugiabutis gyvenamasis namas), Via Appia, Via Sacra).

21.3.3. Graikų kalbos raidynas. Atėnai. Susipažįstama su senovės graikų (lingua Graeca) raidynu ir kai kuriais graikiškos kilmės terminais (kalokagatija, idėja, atomas, kosmas, filosofija, tironija, gimnasijas ir kt.), aptariamos Atėnų realijos (agora, Akropolis, Partenonas, oligarchija, demokratija, Akademija, Likėjas).

21.3.4. Iškilios Antikos asmenybės. Plėtojamos žinios apie iškilias romėnų ir graikų asmenybes (politikus, filosofus, istorikus, rašytojus); skaitomos, verčiamos ir interpretuojamos jų mintys (sentencijos) ir posakiai.

21.3.5. Antikos mitai ir jų refleksija. Lotyniškai skaitomi ir verčiami kai kurie graikų mitai (Nioba, Theseus et Minotaurus, Prometheus, Pandora, Equus Troianus ir kt.), aptariamos jų sąsajos su istorijos ir kultūros realijomis (Kretos ir Mikėnų kultūra) ir jų įtaka vėlesnių epochų menui. Susipažįstama su Romos įkūrimo legendomis (Roma quadrata, casa Romuli, Rhea Silvia, Romulus et Remus, lupa Capitolina).

21.3.6. Romėniškų vardų sistema. Susipažįstama su trinare romėnų vyrų vardų sistema (praenomen, nomen, cognomen): Marcus Tullius Cicero, Gaius Iulius Caesar, Publius Ovidius Naso, Quintus Horatius Flaccus, Publius Cornelius Scipio, Publius Cornelius Tacitus ir kt. Susipažįstama su moterų vardais ir jų santykiu su giminės vardu: Tullia, Iulia, Octavia, Cornelia ir kt.

21.3.7. Lotyniškų vardų lietuvinimas. Nagrinėjami ir praktiškai taikomi antikinių vardų lietuvinimo principai. Susipažįstama su lotyniškos kilmės lietuviškais vardais: Klaudijus, -a, Kornelijus, -a, Aurelijus, -a, Markas, Augustas, -ė, Liucijus, -a ir kt. Mokomasi atpažinti lotyniškos kilmės lietuviškus vardus ir susieti juos su žymiomis Antikos asmenybėmis.

22. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė.

22.1. Kalbos pažinimas.

22.1.1. Kalbos pažinimo sąvokos ir terminai. Įtvirtinami anksčiau išeiti gramatikos terminai (linksnių, giminių, laikų, nuosakų pavadinimai ir kt.). Lyginami lotynų ir lietuvių, taip pat kitų giminių indoeuropiečių kalbų faktai.

22.1.2. Žodyno apimtis. Išmokstama apie 200 žodžių. Įtvirtinamas ir plečiamas lotynų kalbos žodynas pagal programos temas. Atpažįstama žodžio reikšmė ir reikšmės sakinyje. Naudojamasi įprastais ir elektroniniais žodynais.

22.1.3. Daiktavardis (nomen substantivum). Susipažįstama su IV–V linksniuočių daiktavardžiais ir jų pateikimu žodynuose. Įtvirtinama daiktavardžio linksniavimo sistema, ji lyginama su lietuvių kalbos linksniavimo sistema.

22.1.4. Būdvardis. Susipažįstama su III linksniuotės būdvardžiais ir jų pateikimu žodynuose. Susipažįstama su būdvardžių laipsnių modeliais. Susipažįstama su supletyvinių būdvardžių laipsniavimu.

22.1.5. Veiksmažodis. Lotynų kalbos veiksmažodžio veikiamosios rūšies laikų sistema lyginama su lietuvių ir kitų Europos kalbų veiksmažodžio atitinkamomis sistemomis. Mokomasi supyno kamieno. Mokomasi apie 20 įvairių kamienų veiksmažodžių pagrindinių formų (habito, laudo, visito, habeo, doceo, video, ago, dico, disco, duco, lego, scribo, mitto, capio, facio, audio, venio). Analizuojamas pagrindinių veiksmažodžių formų pateikimas žodynuose. Susipažįstama su veiksmažodžio sum, fui, –, esse vediniais (possum, potui, –, posse; absum, afui, –, abesse; adsum, affui, –, adesse). Susipažįstama su neveikiamąja veiksmažodžio rūšimi (praesens indicativi passivi, perfectum indicativi passivi sg. ir pl. 3 asm.). Susipažįstama su dalyviais (participium praesentis activi, participium perfecti passivi), jie lyginami su atitinkamais lietuvių kalbos dalyviais.

22.1.6. Įvardis. Susipažįstama su būdvardiniais įvardžiais ir jų linksniavimu (unus, solus, totus, ullus, alter, uter, neuter, nullus, alius). Susipažįstama su parodomaisiais įvardžiais, jų linksniavimu ir vartojimu (hic, haec, hoc; ille, illa, illud; is, ea, id).

22.1.7. Skaitvardis. Susipažįstama su kiekinių ir kelintinių skaitvardžių dešimtimis, šimtais ir tūkstančiu, jų skaitmeniniu žymėjimu.

22.1.8. Sintaksė. Susipažįstama su kai kuriomis sintaksinėmis konstrukcijomis (ablativus absolutus, ablativus auctoris, ablativus comparationis, accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo), jos lyginamos su atitinkamomis lietuvių ir šiuolaikinių Europos kalbų sintaksinėmis konstrukcijomis. Mokomasi atpažinti ir pagal modelius sudaryti lyginamąsias konstrukcijas.

22.1.9. Lotynų kalbos elektroniniai šaltiniai. Susipažįstama su lotynų kalbai skirtais tinklalapiais, mokomosiomis priemonėmis, lotynų kalbos radijo svetainėmis ir kt.

22.2. Kalbos vartojimas įvairiuose kontekstuose.

22.2.1. Skaitymas, teksto supratimas ir vertimas. Skaitomi, verčiami adaptuoti lotyniški romėnų ir graikų mitologijos, istorijos ir kiti tekstai, taip pat originalūs eiliuoti tekstai (pasirinktinai: Gajaus Valerijaus Katulo *Dissertissime Romuli nepotum*, *Odi et amo* (Carmina 49, 85), Marko Valerijaus Marcialio *Nescio tam multus* (XI. 64); Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus *Revertere*, *Sulamita* (Epigrammata 17); Cicerono išversta Simonido epitafija Termopilų gynėjams *Dic, hospes, Spartae; Gaudeamus*). Analizuojami, interpretuojami ir reflektuojami originalūs tekstai. Skaitomi ir aptariami Lietuvos regionų herbų lotyniški įrašai.

22.2.2. Lotyniškų sentencijų ir visuotinai paplitusių posakių vartojimas. Mokomasi romėnų ir Naujųjų laikų autorių lotyniškų sentencijų bei posakių pagal išeitą gramatiką, jų vartojimo įvairiuose kontekstuose. Sentencijomis įtvirtinamos gramatikos ir leksikos žinios. Per metus išmokstama apie 30–40 lotyniškų sentencijų ir posakių. Interpretuojamos lotyniškos sentencijos lietuvių (V. Mykolaičio-Putino, J. Savickio, H. Radausko, Just. Marcinkevičiaus ir kt.) bei užsienio rašytojų (M. Servanteso, J. V. Gėtės, V. Šekspyro ir kt.) kūrinuose. Mokomasi žodžiu ir raštu vartoti visuotinai paplitusius posakius (*alma mater*, *alter ego*, *de facto*, *de iure*, *homo sapiens*, *lapsus linguae*, *lex non scripta*, *post factum*, *pro et contra*, *pro forma*, *silva rerum*, *spiritus movens*, *status quo*, *summa summarum*, *dictum factum*, *festina lente*, *maxima cum laude*, *vice versa* ir kt.).

22.2.3. Komunikavimo intencijų raiška. Mokomasi klausyti ir suprasti, tinkamai reikšti komunikacines intencijas aktualiose situacijose pagal programos temas. Mokomasi keistis informacija (klausimai, atsakymai, mandagumo frazės: *Quis hodie abest? Unus discipulus abest. Omnes adsunt*). Mokomasi bendravimo konvencijų: suprasti trumpus nurodymus ir instrukcijas (pavyzdžiui, vietos, laiko, skaičiaus ir kt.). Mokomasi pateikti faktinę informaciją, pavyzdžiui, apie save ir šeimos narius.

22.2.4. Rašymas ir teksto kūrimas. Mokomasi rašyti datą, žinutę, glaustą asmeninį laišką (padėką, kvietimą), trumpą (4–5 sakinių) tekstą pagal mokymosi temas. Mokomasi formuluoti klausimus ir pateikti atsakymus. Mokomasi kurti trumpus audiovizualinius tekstus arba nedidelės apimties pateiktis su užrašais. Mokomasi suprasti ir perskaityti dažnai vartojamus trumpinius, atėjusius iš lotynų kalbos: a. Chr. n. (*ante Christum natum*), i. e. (*id est*), *ibid.* (*ibidem*), p. m. (*post meridiem*), P. S. (*post scriptum*), *op. cit.* (*opus citatum*), *cf.* (*confer*) ir kt.

22.2.5. Lotyniškos kilmės tarptautinių žodžių vartojimas. Mokomasi atpažinti lotyniškas tarptautinių žodžių šaknis, paaiškinti tų žodžių darybą ir tinkamai juos vartoti įvairiuose kontekstuose (*aliuzija*, *altruistas*, *civilis*, *civilizacija*, *egoistas*, *faktas*, *iliuzija*, *klasė*, *kontrastas*, *krucifiksas*, *maksimalus*, *majoras*, *minimalus*, *minus*, *minusas*, *objektas*, *optimalus*, *opera*, *operatorius*, *operuoti*, *optimistas*, *personifikacija*, *pesimistas*, *pliusas*, *populizmas*, *profesorius*, *senatas*, *serija*, *statusas*, *subjektas*, *urbanizacija* ir kt.).

22.3. Antikos pasaulio realijos ir jų vėlesnė refleksija.

22.3.1. Romos imperijos geografiija. Susipažįstama su Romos imperijos geografiija (Alexandria, Neapolis, Londinium, Lutetia Parisiorum; Columnae Herculis, Mare Internum (Mare nostrum), Mare Tyrrhenum, Mare Adriaticum; Aetna, Vesuvius; Tiberis, Padus, Rhenus, Vistula, Danubius (Ister), Nilus ir kt.).

22.3.2. Senovės Romos istorijos realijos. Susipažįstama su leksika, nusakančia senovės Romos realijas (*ab urbe condita*, *urbi et orbi*, *rex*, *regnum*, *septem reges*, *septem sapientes*, *senatus*, *senator*, *Senatus populusque Romanus* (SPQR), *exercitus Romanus*, *res publica*, *consul*, *imperium Romanum*, *imperator*, *magistratus*, *gladiatores*, *mater familias*, *pater familias*, *pax Romana*, *virtutes* ir kt.).

22.3.3. LDK realijos. Susipažįstama su Lietuvos istorijos lotyniškąja leksika (*Aestiorum*

gentes, Lit(h)uania, Lit(h)uani, lingua Lit(h)uana, Samogitia (Žemaitija), Samogitae (žemaičiai), Prussia, Prussi, Magnus Ducatus Lit(h)uaniae, Magnus Dux, Gediminus, Wytaut, Vilna, Vilnenses, Cauna, Mare Balticum, Academia et Universitas Vilnensis Societatis Iesu, Matthias Casimirus Sarbievius ir kt.

22.3.4. Krikščionybės realijos. Susipažįstama su krikščionybės realijas atspindinčia lotynų kalbos leksika (Ave Maria, baptizo, credo, Corpus Christi, agnus Dei, ecclesia, Novum Testamentum, Vetus Testamentum, Pater noster, Requiem, sacrum et profanum, Societas Iesu, Spiritus Sanctus, Stabat Mater (dolorosa), pontifex maximus, episcopus, decanus, sacerdos), siejant šį leksikos klodą su V. Mykoliaičio-Putino romanu „Altorių šešėly“.

22.3.5. Dabarties realijos. Susipažįstama su savo miesto lotyniškais įrašais, šiuolaikiniais firmų ir kitų organizacijų lotyniškais pavadinimais (Alma mater Vilnensis, Universitas Vilnensis, „Versus aureus“, „Tyto alba“, „Littera“ ir kt.).

VI SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMAS

23. Vertinimas yra nuolatinis mokinio pasiekimų, daromos pažangos ir kitos mokymosi patirties stebėjimo ir apibendrinimo procesas. Vertinant mokymosi rezultatus, svarbu nustatyti aiškius vertinimo kriterijus, atitinkančius Programoje įvardytus pasiekimus. Remiantis vertinimo duomenimis numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams turėtų būti paaiškinama, kaip bus vertinamas darbas, ką reiškia užduotį atlikti gerai ir kokie yra vertinimo kriterijai. Vertinimas suvokiamas kaip būdas padėti mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti kaip asmenybei. Mokiniai mokomi įsivertinti savo pasiekimus, geranoriškai ir reikliai vertinti kitų darbus. Pateikiant vertinimą pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys.

24. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros pamokose rekomenduojama mokinių pasiekimus vertinti pasirenkamais pažangos fiksavimo būdais: pažymiais, „įskaityta“, „neįskaityta“, kaupiamuoju vertinimu, pažangos stebėjimo ir vertinimo aplanku ir pan. Pateikiami pasiekimų lygių aprašai skirti įvertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą, baigus tam tikrą etapą, pamokų ciklą.

25. Mokinių pasiekimų lygių požymiai aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinį (1), patenkinamą (2), pagrindinį (3) ir aukštesnįjį (4). Jie padeda mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis. Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais (jeigu šiuo būdu yra fiksuojama mokinio daroma pažanga): slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio. Vertinant mokinių pasiekimus, derėtų atsižvelgti į mokinių ugdymosi poreikius ir pomėgius, individualius gebėjimus ir kultūrinę patirtį.

VII SKYRIUS

MOKINIŲ PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

26. Lentelėse pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėje raidės ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.2.3) raide žymima pasiekimų sritis (A), pirmu skaičiumi nurodoma pasiekimų grupė (1), antru skaičiumi – pasiekimas (2), o trečiu skaičiumi – pasiekimų lygis (3).

27. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Lotynų kalbos pažinimas (A)			
Minimaliai apibūdina lotynų kalbą ir nurodo jos vietą kalbų sistemoje (A1.1.1).	Iš dalies aptaria lotynų kalbą kaip fenomeną ir lotynų kalbos vietą kalbų sistemoje (A1.1.2).	Aptaria lotynų kalbą kaip fenomeną ir lotynų kalbos vietą kalbų sistemoje (A1.1.3).	Aptaria lotynų kalbą kaip fenomeną pagrįsdamas savo teiginius ir paaiškina lotynų kalbos vietą kalbų sistemoje (A1.1.4).
Nurodo kai kuriuos lotynų ir gimtosios bei užsienio kalbų panašumus ir skirtumus (A1.2.1).	Nurodo dalį lotynų ir gimtosios bei užsienio kalbų panašumų ir skirtumų, minimaliai juos analizuoja (A1.2.2).	Analizuoja lotynų ir gimtosios bei užsienio kalbų panašumus ir skirtumus (A1.2.3).	Išsamiai analizuoja lotynų ir gimtosios bei užsienio kalbų panašumus ir skirtumus pateikdamas tinkamų pavyzdžių (A1.2.4).
Minimaliai išreiškia savo suvokimą apie lotynų kalbos vietą LDK valstybėje ir kultūroje (A1.3.1).	Iš dalies apibūdina lotynų kalbos vietą LDK valstybėje ir kultūroje (A1.3.2).	Apibūdina lotynų kalbos vietą LDK valstybėje ir kultūroje (A1.3.3).	Paaiškina lotynų kalbos vietą LDK valstybėje ir kultūroje pagrįsdamas savo teiginius (A1.3.4).
Minimaliai nusako lotynų kalbos svarbą Vakarų Europos kultūrai (A1.4.1).	Iš dalies paaiškina lotynų kalbos svarbą Vakarų Europos kultūrai (A1.4.2).	Paaiškina lotynų kalbos svarbą Vakarų Europos kultūrai (A1.4.3).	Išsamiai paaiškina lotynų kalbos svarbą Vakarų Europos kultūrai, pateikdamas faktų ir pavyzdžių (A1.4.4).
Taisyklingai taria ir kirčiuoja kai kuriuos lotyniškus žodžius ir trumpus posakius (A2.1.1).	Taisyklingai taria ir kirčiuoja dalį lotyniškų žodžių ir trumpų posakių (A2.1.2).	Taisyklingai taria ir kirčiuoja lotyniškus žodžius ir trumpus posakius (A2.1.3).	Taisyklingai taria ir kirčiuoja lotyniškus žodžius ir trumpus posakius, paaiškina pagrindines tarimo ir kirčiavimo taisykles (A2.1.4).
Padedamas skaito nagrinėtų lotyniškų	Iš dalies sklandžiai skaito nagrinėtus	Sklandžiai skaito nagrinėtus	Sklandžiai ir raiškiai, tinkama

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
eiliuotų ir prozos tekstų fragmentus (A2.2.1).	lotyniškų eiliuotų ir prozos tekstus (A2.2.2).	lotyniškų eiliuotų ir prozos tekstus (A2.2.3).	intonacija skaito nagrinėtus lotyniškų eiliuotų ir prozos tekstus (A2.2.4).
Tikslingai vartoja kai kuriuos Programoje numatytus žodžius (A2.3.1).	Tikslingai vartoja dalį Programoje numatyto žodyno (A2.3.2).	Tikslingai vartoja Programoje numatytos apimties žodyną (A2.3.3).	Tikslingai vartoja Programoje numatytos apimties žodyną, skirdamas pagrindines ir perkeltines žodžių reikšmes (A2.3.4).
Minimaliai suderina kai kurias kalbos dalis (A2.4.1).	Iš dalies tinkamai suderina įvairias kalbos dalis (A2.4.2).	Tinkamai suderina įvairias kalbos dalis (A2.4.3).	Tinkamai suderina įvairias kalbos dalis, skiria kalbos ir sakinio dalis (A2.4.4).
Padedamas nagrinėja kai kurių žodžių morfologinę sandarą ir kai kurių sakinių sintaksinę sandarą (A2.5.1).	Remdamasis pavyzdžiais nagrinėja dalies žodžių morfologinę ir dalies sakinių sintaksinę sandarą (A2.5.2).	Nagrinėja žodžių morfologinę ir sakinių sintaksinę sandarą (A2.5.3).	Savarankiškai nagrinėja žodžių morfologinę ir sakinių sintaksinę sandarą, paaiškina žodžių darybą ir sakinių modelius (A2.5.4).
Atpažįsta dalį iš lotynų kalbos kilusių aktualių tarptautinių žodžių ir kai kuriuos iš jų tinkamai vartoja (A2.6.1).	Atpažįsta dalį iš lotynų kalbos kilusių aktualių tarptautinių žodžių, pasako jų reikšmę ir tinkamai juos vartoja (A2.6.2)	Atpažįsta iš lotynų kalbos kilusius aktuales tarptautinius žodžius, paaiškina jų reikšmę ir tinkamai juos vartoja (A2.6.3).	Atpažįsta iš lotynų kalbos kilusius aktuales tarptautinius žodžius ir jų atitikmenis Europos kalbose; paaiškina tų žodžių darybą, reikšmę ir tinkamai bei tikslingai juos vartoja (A2.6.4).
Tinkamai vartoja kai kurias Programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir kai kuriuos terminus (A2.7.1).	Tinkamai vartoja dalį Programoje numatytų kalbotyros sąvokų ir terminų (A2.7.2).	Tinkamai vartoja Programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus (A2.7.3).	Tinkamai ir tikslingai vartoja Programoje numatytas kalbotyros sąvokas ir terminus, paaiškina jų reikšmę ir vartoseną (A2.7.4).
2. Kalbos vartojimas (B)			
Klausosi elementarių frazių ir atsako į kai kuriuos paprastus klausimus (B1.1.1).	Klausosi elementaraus teksto ir atsako į kai kuriuos klausimus (B1.1.2).	Aktyviai klausosi elementaraus teksto ir atsako į klausimus (B1.1.3).	Aktyviai klausosi elementaraus teksto ir tinkamai atsako į visus klausimus (B1.1.4).
Padedamas randa dalį reikiamos	Konsultuodamasis randa dalį	Randa reikiamą informaciją	Savarankiškai randa reikiamą

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
informacijos nurodytuose lotynų kalbos informacijos šaltiniuose (B.1.2.1).	reikiamos informacijos įvairiuose lotynų kalbos informacijos šaltiniuose (B.1.2.2).	įvairiuose lotynų kalbos informacijos šaltiniuose (B1.2.3).	informaciją įvairiuose lotynų kalbos informacijos šaltiniuose ir tinkamai ją pritaiko (B.1.2.4).
Padedamas nagrinėja nesudėtingus lotyniškų Antikos ir LDK tekstus (B1.3.1).	Konsultuodamasis nagrinėja ir iš dalies komentuoja nesudėtingus lotyniškų Antikos ir LDK tekstus (B1.3.2).	Nagrinėja ir komentuoja nesudėtingus lotyniškų Antikos ir LDK tekstus (B1.3.3)	Savarankiškai nagrinėja ir komentuoja nesudėtingus lotyniškų Antikos ir LDK tekstus, paaiškina jų sandarą ir gramatikos ypatybes (B1.3.4).
Su žodynu padedamas verčia trumpo adaptuoto lotyniško teksto atskirus sakinius (B1.4.1).	Su žodynu verčia trumpo adaptuoto lotyniško teksto dalį (B1.4.2).	Tinkamai verčia trumpus adaptuotus lotyniškų tekstus (B1.4.3).	Savarankiškai verčia trumpus adaptuotus lotyniškų tekstus, surasdamas tikslus lietuviškus leksinius ir sintaksinius atitikmenis (B1.4.4).
Skaito ir atsakydamas į klausimus iš dalies interpretuoja lotyniškas sentencijas (B1.5.1).	Skaito ir iš dalies interpretuoja lotyniškas sentencijas (B1.5.2).	Raiškiai skaito ir interpretuoja lotyniškas sentencijas (B1.5.3).	Raiškiai skaito ir interpretuoja lotyniškas sentencijas, paaiškindamas jų kontekstą ir vartojimą (B1.5.4).
Padedamas taiko kai kurias klausymo ir teksto suvokimo strategijas (B1.6.1).	Taiko kai kurias klausymo ir teksto suvokimo strategijas (B1.6.2).	Tinkamai taiko klausymo ir teksto suvokimo strategijas (B1.6.3).	Tinkamai ir tikslingai taiko klausymo ir teksto suvokimo strategijas (B1.6.4).
Tinkamai vartoja kai kurias elementarias mandagumo frazes (B2.1.1).	Tinkamai vartoja dalį elementarių mandagumo frazių (B2.1.2).	Tinkamai vartoja elementarias mandagumo frazes (B2.1.3).	Tinkamai ir tikslingai vartoja visas nagrinėtas mandagumo frazes (B2.1.4).
Pagal pavyzdį iš dalies pateikia trumpą asmeninę informaciją (B2.2.1).	Konsultuodamasis iš dalies tinkamai pateikia trumpą asmeninę informaciją (B2.2.2).	Tinkamai pateikia trumpą asmeninę informaciją (B2.2.3).	Savarankiškai pateikia trumpą asmeninę informaciją vartodamas taisyklingas gramatines struktūras ir Programoje numatytą žodyną (B2.2.4).
Padedamas formuluoja klausimus ir atsakymus (B2.3.1).	Naudodamasis pagalbine medžiaga formuluoja klausimus ir atsakymus	Formuluoja klausimus ir atsakymus (B2.3.3).	Tinkamai formuluoja tikslingus klausimus ir atsakymus Programos

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
	(B2.3.2).		numatytomis temomis (B2.3.4).
Pagal pavyzdį kuria audiovizualinius tekstus ir (arba) pateiktis su užrašais (B2.4.1).	Naudodamasis pagalbine medžiaga kuria audiovizualinius tekstus ir (arba) pateiktis su užrašais (B2.4.2).	Kuria audiovizualinius tekstus ir (arba) pateiktis su užrašais (B2.4.3).	Savarankiškai kuria audiovizualinius tekstus ir (arba) pateiktis su užrašais, tikslingai remdamasis turimu žodynu, gramatikos žiniomis, taikydamas tinkamas sąveikos strategijas (B2.4.4).
Padedamas iš dalies taiko kalbėjimo ir rašymo strategijas (B2.5.1).	Iš dalies tinkamai taiko kalbėjimo ir rašymo strategijas (B2.5.2).	Tinkamai taiko kalbėjimo ir rašymo strategijas (B2.5.3).	Tinkamai ir tikslingai taiko kalbėjimo ir rašymo strategijas (B2.5.4).
3. Antikos kultūros pažinimas (C)			
Fragmentiškai apibūdina kai kurias Antikos kultūros realijas skaitydamas lotyniškus tekstus ir sentencijas (C1.1.1).	Aptaria dalį Antikos kultūros realijų nagrinėdamas įvairius lotyniškus tekstus ir sentencijas (C1.1.2).	Aptaria Antikos kultūros realijas nagrinėdamas įvairius lotyniškus tekstus ir sentencijas (C1.1.3).	Aptaria Antikos kultūros realijas nagrinėdamas įvairius lotyniškus tekstus ir sentencijas įvairiuose kontekstuose (C1.1.4).
Minimaliai aptaria kai kurias Programoje minimas Antikos asmenybes (C1.2.1).	Bendrais bruožais aptaria svarbiausias Programoje minimas Antikos asmenybes ir jų veiklą (C1.2.2).	Papasakoja apie svarbiausias Programoje minimas Antikos asmenybes ir nusako jų veiklos reikšmę (C1.2.3).	Išsamiai papasakoja apie svarbiausias Programoje minimas Antikos asmenybes, paaiškina jų veiklos reikšmę ir poveikį Europos kultūrai (C1.2.4).
Įvardija kai kurias antikines etines ir estetines nuostatas (C1.3.1).	Analizuoja kai kurias antikines etines ir estetines nuostatas (C1.3.2).	Analizuoja antikines etines ir estetines nuostatas ir jų recepciją (C1.3.3).	Analizuoja antikines etines ir estetines nuostatas ir jų recepciją Antikos ir šiuolaikinėje kultūroje (C1.3.4).
Atpažįsta kai kurias mitines aliuzijas literatūros ir meno kūriniuose (C2.1.1).	Atpažįsta dalį mitinių aliuzijų literatūros ir meno kūriniuose ir kai kurias jų pakomentuoja (C2.1.2).	Atpažįsta ir komentuoja mitines aliuzijas literatūros ir meno kūriniuose (C2.1.3).	Atpažįsta ir tinkamai komentuoja mitines aliuzijas įvairių laikotarpių literatūros ir meno kūriniuose (C2.1.4).
Minimaliai aptaria kai kuriuose kontekstuose vartojamas lotyniškas	Aptaria kai kuriuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir	Aptaria įvairiuose kontekstuose vartojamas lotyniškas sentencijas ir	Išsamiai aptaria įvairiuose kontekstuose vartojamas lotyniškas

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
sentencijas ir posakius (C2.2.1).	posakius, paaiškina jų etinę mintį (C2.2.2).	posakius, paaiškina jų etinę mintį ir socialinį kultūrinį kontekstą (C2.2.3).	sentencijas ir posakius, argumentuotai paaiškina jų etinę mintį ir socialinį kultūrinį kontekstą (C2.2.4).
Nurodo kai kuriuos Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (C2.3.1).	Aptaria kai kuriuos Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (C2.3.2).	Svarsto apie Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje (C2.3.3).	Argumentuotai svarsto apie Antikos kultūros simbolius ir stereotipus dabarties kultūroje ir interpretuoja jų recepciją įvairiuose kontekstuose (C2.3.4).
Nurodo kai kuriuos Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, susijusius su Antikos paveldu (C2.4.1).	Aptaria kai kuriuos Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, atsižvelgdamas į Antikos paveldą (C2.4.2).	Aptaria ir vertina Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, atsižvelgdamas į Antikos paveldą (C2.4.3).	Aptaria ir argumentuotai vertina įvairių laikotarpių Lietuvos, Europos ir pasaulio kultūros reiškinius, atsižvelgdamas į Antikos paveldą (C2.4.4).
